Bilim
Innovatsiya
Barqaror rivojlanish

Sentabr
№9, 2026

AGROBIZNES, FAN VA TEXNOLOGIYALAR

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON
JURNALI

Агробизнес, наука и технологии

Agribusiness, science and technology

№ 083688

ISSN:
3060-5245

Toshkent-2026

Platform & workflow by
OJS / PKP

BOSH MUHARRIR
Oblomuradov Narzullo Naimovich – i.f.d. (DSc), professor.
Bosh muharrir o'rinbosarlari:
Islamov Soxib Yaxshibekovich – q.x.f.d. (DSc), professor.
Sultonov Kamoliddin Sadriddinovich – q.x.f.d. (DSc), professor.
Farmonov To'lqin Xayitmurodovich – i.f.d. (DSc), professor.
Muharrir:
Beglayev Uchqun Xurramovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent.
Tahrir hay'atining xalqaro a'zolari:
Kusainov Xalel Xaymullayevich – i.f.d. professor (Qozog'iston davlat texnologiya universiteti)
Vilija Aleknevičienė – i.f.d. professor (Universitet Vitovta Velikogo)
Gilbert Ludwig – professor, (Jamk University of Applied Sciences)
Bobojonov Ixtiyor Baxtiyorovich – i.f.d. professor (Germaniyaning Leybnits nomidagi Markaziy Osiyoda qishloq xo'jaligini rivojlantirish instituti (IAMO))
Daiva Makutenene – professor, (Vitautas Magnus universiteti, Litva)
Xaitboyeva Nargiza Alikulovna - i.f.d. dotsent (Tojikiston davlat huquq, biznes va siyosat universiteti)
Tahrir hay'ati:
08.00.00-Iqtisodiyot fanlari:
Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich – i.f.d. (DSc), professor;
Saidov Muxammad-Ali Xakimovich – i.f.d. (DSc), professor;
Rustamova Iroda Baxramjanovna – i.f.d. (DSc), professor;
Ochilov Ilhom Sayitqulovich – i.f.d. (DSc), professor;
Askarov Nazimjon Niyozovich – i.f.d. (DSc), professor;
Abdullayev Altinbek Yangibayevich – i.f.d. (DSc), professor;
Boltayev Abror Sayitmuradovich – i.f.d. (DSc), dotsent;
Abduvasikov Abduaziz Abdulazizovich – i.f.n. professor;
Mamadiyarov Dilshad Uralovich – i.f.n. dotsent;
Achilov Mashrab Ulug'bekovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;
Galimova Feryuza Rafikovna – i.f.n. dotsent;
Odilova Dilnozaxon Barnayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;
Yangiboyev Dilshod G'ulomovich – i.f.f.d. (PhD);
Saidova Dildora Nurmatovna – i.f.n. dotsent;
Dexkanova Nilufar Sagdullayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;
Roziqov Jahongir Mustaqim o'g'li – i.f.f.d. (PhD), dotsent;
Boltayev Nurali Shiramatovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;
Ibragimova Madina Ismoilovna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;
Javliyev Nuriddin Bektemir o'g'li – i.f.f.d. (PhD).

06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari:
Shokirov Alisher Djuraboyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;
Mardanov Husniddin Xolbozorovich – q.x.f.d. (DSc);
Abdiyev Fozil Rashidovich – q.x.f.d. (DSc);
Sattorov Maqsud Axtamovich – q.x.f.d. (DSc);
Yuldashov Nurbek Ergashovich – v.f.d. (DSc);
Xalmirzayev Dilmurad Kamilovich – q.x.f.d. (DSc), dotsent;
Namazov Ixtiyor Choriyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;
Xudayqulov Jonibek Bozarovich – q.x.f.d. (DSc), professor;
Eshonqulov Jamoliddin Saporboy o'g'li – q.x.f.d. (DSc), professor;
Abdullayev Anvar Kodirullayevich – b.f.n., katta ilmiy xodim;
Atabayev Ma'ruf Maxmudovich – q.x.f.n. professor;
Safarov Asqar Asadullayevich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;
Mustafakulov Davron Mamatqulovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;
Kasimov Botir Sadriddinovich – q.x.f.f.d. (PhD);
Akramov Umidilla Ikramdjanovich – q.x.f.n. dotsent;
Elboboyev Abdug'ani Shuxrat o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);
Muxammadov Yo'ldoshbek Akmal o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);
Maxmudova Shaxnoza Abdufattaxovna – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;
Idrisov Xusanjon Abdujabborovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent.

MUASSIS
Toshkent davlat agrar universiteti

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR
Manzil: Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.
Jurnalning telegram manzili:
t.me/agrobiznes_elektronjurnal
E-mail: licht-1989@mail.ru
Jurnalning rasmiy sayti:
https://www.agrobiznesjournal.uz
Tel: +(998) 93 439 30 00

JURNALNING ILMIYLIGI:

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

Elektron nashr, 973 sahifa.
E'lon qilishga 2026-yil 30-sentabrda ruxsat etildi.

JURAYEVA ZILOLA TUROBOVNA
O‘zbekistonda sun’iy intellekt texnologiyalarini joriy etish sharoitida inson kapitalining raqamli iqtisodiyot rivojlanishiga ta’sirini ekonometrik baholash.....582
TURDIYEV ABDULLO SAGDULLAEVICH
O‘zbekiston hududlarida qurilish materiallariga talab muhiti omillarining panel bahosi.....592
TO‘RAYEVA SEVINCH SIROJIDDINOVNA
Olmaliq kon-metallurgiya kombinatida investitsion loyihalarni moliyalashtirish samaradorligini oshirish mexanizmlari.....602
JOMOLOV MUZAFFAR MIRZOXITOVICH
Hududlarda investitsiyalar samaradorligini kompleks baholash uslubiyoti: Toshkent viloyati shahar va tumanlari misolida.....608
KABILOVA ZEBO BABAKULOVNA
Surxondaryo viloyatining hududiy ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti va mehnat resurslari salohiyatini tahlili.....620

QISHLOQ XO‘JALIGI FANLARI

TURDALIYEV AVAZBEK TURDALIYEVICH, YIGITALIYEV OBLOYOR DONIYORJON O‘G‘LI
Anor *(Punica Granatum l)* ekilgan maydonlarda tuproq biologik faolligi ko‘rsatkichlarining meva hosildorligi va sifatiga ta’siri.....628
SOTIBOLDIYEVA GO‘ZALXON TOLIBJONOVNA, MIRKOMILOV ABOBAKIR DILSHODJON O‘G‘LI
Kolmatajlangan och tusli bo‘z tuproqlarda biomikrolarning selektivligi.....634
BAUETDINOVA INABAT SATULLAEVNA, TEULIEV JAKSILIK BEGDULLAEVICH, ALLANAZAROV SULTANBEK REYPNAZAROVICH
Kuzgi bug‘doyni yomg‘irlatib sug‘orish va oziqlantirish me’yorlarining tuproq suv o‘tkazuvchanligiga ta’siri.....643
OCHILDIYEV O‘TKIR OLLANAZAROVICH, MUSURMONOV AZZAM TURDIYEVICH, ABDUG‘ANIYEV ULUG‘BEK BURXONIDDIN O‘G‘LI, AMINJONOV BUNYODBEK BAXRAMJON O‘G‘LI, TURAPOV URAL YUSUPOVICH, SAYFIEV SHERZOD BEKNAZAROVICH
Tok tuplaridagi hosil yuklamasi me’yorini belgilash va uning hosildorlikka ta’sirini ilmiy asoslash.....649
MUSAYEV MANSUR SAMANDAROVICH, RAVSHANOV MIRJALOL
Ma’danli o‘g‘itlar me’yorlarining bahorgi bug‘doy navlari don hosildorligiga ta’siri.....655
SOTIBOLDIYEVA GO‘ZALXON TOLIBJONOVNA, MIRKOMILOV ABOBAKIR DILSHODJON O‘G‘LI
Kolmatajlangan tuproqlarda paragenetik elementlarning geokimyoviy xususiyatlari: Ca va Sr misolida.....660
IDIYEVA XADICHA FAXRIDINOVNA
O‘rmon fondi yerlarining raqamli kadastr pasportini gat asosida shakllantirish (Kogon tumani misolida).....667
XALILOVA KAMOLA ABDULXODI QIZI, TUXTAYEVA DINORA NAVRUZOVNA
O‘zbekistonda qarag‘ay (*Pinus* L.) seleksiyasi va unga qo‘yiladigan talablar.....677

TURSUNOV SAYDULLO ZOKIRJON O‘G‘LI
Fosforli o‘g‘itlarning moyli zig‘ir hosildorligi va hosil tarkibiga ta’siri.....683
JURAYEV JAVLON MIRZATILLAYEVICH
Ayrim ra’noguldoshlar oilasi vakillarining asalarilar soni ortishiga ta’sir etish ko‘rsatkichlari.....689
IDIYEVA XADICHA FAXRIDINOVNA
O‘rmon fondi yerlarining raqamli kadastr pasportini GIS monitoring ma’lumotlari asosida takomillashtirish (Kogon tumani misolida).....695
TADJIEV MARDONQUL, OCHILDIEV NAJMIDDIN NARBAEVICH, ESHQURBONOVA NIGORA ALIYAROVNA
Ingichka tolali g‘o‘za hosildorligining navbatlab va almashlab ekish tizimlariga bog‘liqligi.....703
RAXIMOVA JAMILA SHAVKAT KIZI, BERDIBAYEVA DILFUZA BAZARBAEVNA
O‘rmon tugmachaguli (*Malva Sylvestris* L.)ning botanik tasnifi, tarixi, geografik areali va bioekologiyasiga oid ilmiy tadqiqotlar tahlili.....708
TADJIEV MARDONQUL, OCHILDIEV NAJMIDDIN NARBAEVICH
Almashlab ekish tizimlarning ingichka tolali g‘o‘zaning o‘sishi, rivojlanishiga ta’siri...718
ISROILOV BAXTIYOR ABDULLAYEVICH, SOLAYEVA DINORA BAXTIYOR QIZI
Marjumakni rivojlanish fazalarini davomiyligiga ekish muddati, me’yori va usullarining ta’siri.....723
ESHQURBONOVA NIGORA ALIYAROVNA
Sug‘oriladigan taqir-o‘tloqi tuproqlari sharoitida ingichka tolali g‘o‘za naviga Agrozim bioo‘g‘itini ta’sirini baholash.....731
ABDULLAYEVA MAVJUDA NURIDDINOVNA, EGAMURODOV SHAXBOZ
Kuzgi boshoqli don ekinlari yetishtirishda bioo‘g‘itlarning tuproq unumdorligi va hosildorlikka ta’siri bo‘yicha ilmiy-tadqiqot ishlarining tahlili.....736
RAXMONOV AKBAR TURAQUL O‘G‘LI
Tut ipak qurtining biologik va pilla mahsuldorlik ko‘rsatkichlariga turli oziqlantirish usullarining ta’siri.....745
CHORIEVA ZARXOL QODIROVNA
Surxondaryo viloyati Sherobod tumani o‘rta sho‘rlangan tuproqlarining genetik-morfologik tuzilishi.....753
TURG‘UNBOYEVA ZULFIZAR G‘AYRATJON QIZI
Markaziy Osiyoda yaratilgan bug‘doy navnamunalarining morfo-fenologik xususiyatlari va seleksion qiymatini baholash.....758
NURMATOVA DILDORAXON ERKINJON QIZI
Yeryong‘oqning “Salomat” navida tup qalinligi va o‘simliklar saqlanuvchanligiga ekish sxemasi, mineral o‘g‘it va biostimulyatorlarning ta’siri.....762
RAXMONOV AKBAR TURAQUL O‘G‘LI
Tut ipak qurtining biologik va mahsuldorlik ko‘rsatkichlariga kompleks preparatning ta’siri.....769
MAMASAIDOV OLIMJON ELMUROD O‘G‘LI, UMIDOV SHAVKAT ERGASHEVICH
Sut xomashyosini yig‘ish va dastlabki sovitish rejimlarining sifat ko‘rsatkichlari barqarorligiga ta’siri.....776
ABDULLAYEV ZOKIR IKROMJONOVICH, SALOHIDDINOV JAXONGIR
Qulupnay mevasini sublimatsion usulda quritishning texnologik ko‘rsatkichlarini baholash.....783

YULDASHEVA GUZAL QAXXOR QIZI
Farg‘ona viloyati intensiv shaftoli bog‘larida fenologik fazalar bilan zararli organizmlar rivojlanishining o‘zaro bog‘liqligi.....789
ESHQUVVATOV JASUR
Sirdaryo viloyati sharoitida chilonjiydaning istiqbolli navlari ko‘chatlarini yetishtirish texnologiyasini takomillashtirish.....794
TO‘RAMATOV RUSTAM G‘OPUROVICH, SHOKIROV ALISHER JO‘RABOYEVICH
Qovoq navlarining takroriy muddatda yetishtirish samaradorligi.....806
JO‘RAYEV SIROJIDDIN TURDIQULOVICH, ISAQOV BOBURMIRZO ULUG‘BEK O‘G‘LI, OLIMOVA ZULXUMORXON QAXRAMONJON QIZI, BOYLIYEV MA’RUF
G‘o‘zaning Gossypium Hirsutum L. mahalliy navlarida suv tanqisligiga bardoshlilikni morfofiziologik va SSR markerlar asosida kompleks baholash.....812
OSERBAEVA TAMARAXAN, KUNAKBAEV NURJAN SARSENOVICH
Qoraqalpog‘iston sharoitida no‘xat navlari poya balandligiga ekish muddatlari va me’yorlarining ta’siri.....818
KADIROV ABDUXALIL RO‘ZMAXAMMATOVICH
Qishloq xo‘jaligi yerlarining toifasini o‘zgartirish jarayonlarini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish.....824
ABDULLAYEV ZOKIR IKROMJONOVICH, YO‘LDOSHEV O‘TKIR
Mahalliy sharoitda yetishtirilgan gilos mevalarini gazli muhit sharoitida saqlashning ilmiy va amaliy asoslari.....830
ESHONQULOV JAMOLIDDIN SAPORBOY O‘G‘LI, TASHIMOV SULTANMUROD CHORIYEVICH, ZARIFBAYEV JASUR SHAVKATOVICH, RAHMONOVA DILRABO
Tomchilatib sug‘orishning takroriy ekilgan shirin makkajo‘xori hosildorligiga ta’siri.....836
TURAYEV RUHIDDIN AMIRQULOVICH, TEMIROVA SHAXNOZA
Suv fondi yerlari monitoring yuritish usulini dasturiy ta’minotda takomillashtirish....840
KAYPNAZAROV JANDOS JUMAMBETOVICH, ORINBASAROV AJINIYAZ ASANOVICH, PIRLANOVA BAXTIGUL SHARAPATOVNA, AYTMURATOVA NILUFAR
In Vitro usulida ekinlarni ko‘paytirish va gen bankni ishga tushirish istiqbollari.....854
SHOKIROV ALISHER JO‘RABOYEVICH, TO‘RAMATOV RUSTAM G‘OPUROVICH
Takroriy ekinda qovoq navlarining hosildorligiga oziqlanish maydoning ta’siri.....860
ARTIKOVA HAFIZA TO‘YMURODOVNA, SHADIYEVA SAYYORA
Soya navlari ekilgan tajriba dalasi tuprog‘ining suv o‘tkazuvchanligi.....865
ABDALOVA GULISTON NURANOVNA, SHIMBERGENOVA GULZINA
Turli sug‘orish tartiblarining yem-xashak ekinlarining tuproqda qoldirgan ildiz va ang‘iz qoldiqlari miqdoriga ta’siri.....869
ISROILOV BAXTIYOR ABDULLAYEVICH, SOLAYEVA DINORA BAXTIYOR QIZI
Marjumakni barg shakllanishiga ekish muddati, me’yori va usullarining ta’siri.....873
ABDULAZIZOVA DILNOZA ABDULAZIZOVNA
Durdona navli mosh unidan foydalanishning bug‘doy unining nonboplik xususiyatlari va non sifatiga ta’siri.....879
SHAMSIYEV AKMAL SADIRDINOVICH, ABDURAXMANOV UBAYDULLA ZULFIQOROVICH, ESHONQULOV JAMOLIDDIN SAPORBOY O‘G‘LI, TO‘RAMURODOV XUSNIDDIN ASLIDDIN O‘G‘LI
Yeryong‘oq navlarini takroriy muddatda yetishtirishning tuproq suv o‘tkazuvchanligiga ta’siri.....885

UO‘K: 631.631.6

TOMCHILATIB SUG‘ORISHNING TAKRORIY EKILGAN SHIRIN MAKKAJO‘XORI HOSILDORLIGIGA TA’SIRI

ESHONQULOV JAMOLIDDIN SAPORBOY O‘G‘LI
Toshkent davlat agrar universiteti
AL-8724052952 raqamli loyiha rahbari q.x.f.d, professor
https://orcid.org/0000-0002-4612-5277
TASHIMOV SULTANMUROD CHORIYEVICH
Toshkent davlat agrar universiteti tadqiqotchisi
ZARIFBAYEV JASUR SHAVKATOVICH
Toshkent davlat agrar universiteti tadqiqotchisi
https://orcid.org/0009-0002-4097-4996
RAHMONOVA DILRABO IBROHIM QIZI
Toshkent davlat agrar universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya. Maqola Jizzax viloyati sharoitida shirin makkajo‘xorini takroriy ekin sifatida turli sug‘orish usullari va sug‘orish oldi tuproq namliklarida sug‘orish tartiblari va turli sug‘orishlarning shirin makkajo‘xori hosildorligiga ta’siri bo‘yicha olingan ma’lumotlar bayon etilgan.
Kalit so‘zlar: Jizzax viloyati, sho‘rlangan tuproqlar, tomchilatib sug‘orish, yomg‘irlatib sug‘orish, shirin makkajo‘xori, hosildorlik.

Аннотация. В статье описаны данные, полученные в условиях Джизакской области о влиянии сахарной кукурузы на урожайность сахарной кукурузы при различных режимах орошения и влажности почвы, полученных различными способами орошения и полива в качестве повторной культуры.
Ключевые слова: Джизакская область, засоленные почвы, капельное орошение, дождевание, сладкая кукуруза, урожайность.

Abstract. The article describes the data obtained in the conditions of the Jizzakh region on the influence of sweet corn on the yield of sweet corn on irrigation procedures and various irrigation in soil moisture received various irrigation methods and irrigation as a repeated crop.
Keywords: Jizzakh region, saline soils, drip irrigation, sprinkler irrigation, sweet corn, productivity.

KIRISH

Iqlimning shlobal o‘zgarishi sharoitida qishloq xo‘jaligi ekinlarini yetishtirishda suv tejamkor sug‘orishlarni qo‘llash borasidashi tadqiqotlar agrar sohaning oldida turgan dolzar masalalaridan biri hisoblanadi. shirin makkajo‘xorini tomchilatib sug‘orish zamonaviy qishloq xo‘jaligida, ayniqsa, suv tanqisligi kuzatiladigan mintaqalarda keng tarqalgan usullardan biridir. Bu usul tuproq namligini bir maromda ushlab turadi va an’anaviy sug‘orish usullariga nisbatan yuqori hosil olishni ta’minlaydi. Shu sababali, qishloq xo‘jaligi rivojlangan mamlakatlarda suv tejamkor sug‘orish usulini tadqiq qilish, uni takomillashtirishga keng e’tibor qaratilmoqda. Yaqin yillarda o‘zgarib borayotgan iqlim va suv resurslarining yetishmovchiligi yanada kuchayib borishini inobatga olgan holda, dunyoda suv tejovchi texnologiyalarni qo‘llash, turli tuproq-iqlim sharoitlari uchun maqbul sug‘orish tartiblarini, usullarini ishlab chiqishga oid

2026-yil, sentabr.
№9-son.
ISSN: 3060-5245

tadqiqotlarni olib borishni hayotning o‘zi taqozo etmoqda. Respublikamizda qishloq xo‘jaligini modernizatsiya qilish hamda jadal rivojlantirish, suv va energiya resurslarini tejash, innovatsion resurstejamkor agrotexnologiyalarni qo‘llash, mahsulot ishlab chiqarishni barqaror rivojlantirish, oziq-ovqat xavfsizligini yanada mustahkamlash, ekologik toza mahsulot ishlab chiqarishni kengaytirishga alohida e’tibor qaratilmoqda.

1965 yilda Rossiyada yerlarni sug‘orish ulushi barcha sug‘orish usullarining 7% dan oshmadi. Ayni paytda sug‘oriladigan yerlarning 50 foizdan ortig‘i yomg‘irlatib sug‘orish usuli bilan sug‘orilmoqda [22; 184-b, 27; 352-b]. O‘simlik qatoriga mexanizatsiyalash va avtomatlashtirishdan foydalangan holda ma’lum bir vaqt oralig‘ida aniq belgilangan sug‘orish tezligida suv berish imkoniyati samarali hisoblanadi [95; 383-398-b, 98; 344-355-b, 100; 1221-1224-b].

Dunyo dehqonchiligida shirin makkajo‘xori 1 mln gektarga ekilib, 8,9 mln.tonna yalpi hosil yetishtiriladi. Uning Rossiya, Ukraina, Belorussiya kabi Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stlik davlatlarida quyidagi Smena 114, Zarya, Yubileynaya 427, Kubanskaya konservnaya 148, Pionerka Severa, Ranyaya Zolotaya 401, gibrid Aurika F_1 kabi nav va duragaylari ekiladi [5]. Qashqadaryo viloyatining och tusli bo‘z tuproqlari sharoitida shirin makkajo‘xorining «Zamon» va «Mazza» navlarini 90x15 ekish sxemasida (74 ming.dona/ga me’yorida) ekib oziqlantirishda N180P140K90 kg/ga o‘g‘it me’yorlari qo‘llanilganda o‘sishi va rivojlanishiga ijobiy ta’sir etib, yuqori don hosilini yetishtirishga erishilgan.

TADQIQOT USULLARI

Tadqiqot o‘tkazish jarayonida dala tajriba ishlarida tuproqning agrofizik, agrokimyoviy xususiyatlari va o‘simlikda fenologik kuzatuvlar O‘zPITIning “Dala tajribalarini o‘tkazish uslublari”, “Методы агрофизических, агрохимических и микробиологических иследований в поливных хлопковых раёнах” uslubiy qo‘llanmasidan foydalanilgan holda olingan ma’lumotlarning variatsion – statistik taxlili B.A.Dospexovning “Методика полевого опыта” uslubi asosida tahlil qilingan.

TADQIQOT NATIJALARI

Jizzax viloyati sharoitida dala tajribalarini olib borish jarayonida shirin makkajo‘xorini o‘sib rivojlanishi sug‘orish usullari va o‘g‘itlash meyorlarini hosildorlikka tasiri aniqlandi. O‘tkazilgan tadqiqotlarda shirin makkajo‘xorini o‘sib rivojlanishi sug‘orish usullari va o‘gitlash meyorlarini hosildorlikka ta’siri o‘rganildi. Tajribada barcha variantlar bo‘yicha ekish bir xil muddatda amalga oshirilgan. Shirin makkajo‘xorining urug‘lari 7-9 kunda unib chiqakkanligi aniqlangan. Tajribaning 1-6 variantlari egatlab sug‘orish ishlari amalga oshirilgan bo‘lsa, tajribaning 7-14 variantlarida tomchialtib sug‘orish agrotadbiri o‘tkazilgan. Dala sharoitida tajribaning birinchi variantidja sug‘orish oldi tuproq namligi cheklangna dala nam sig‘imiga nisbatan 65-65-60 % sug‘orish tartibi bo‘yicha egatlab sug‘orilgan bo‘lib, ma’dan o‘g‘itlarning yillik me’yori N_{90} P_{126} K_{90}

kg/ga qo‘llanilgandan o‘simlikning bo‘y balandligi 199 sm, barglar soni 13 dona, bargining uzunligi 71 sm, barg eni 6,2 sm don hosilorligi 79 s/ga teng bo‘lganligi aniqlangan. Tajribaning ikkinchi variantida sug‘orish oldi tuproq namligiga mos, lekin oziqlantirish me’yori gektariga N_{120} P_{147} K_{105} kg/ga me’yorlarda qo‘llanilganda o‘sishi va rivojlanishi bo‘yicha ko‘rsatkichlarning biroz oshanligi kuzatilgan bo‘lib, don hosili 84 s/ga teng bo‘lgan.

1-jadval

Shirin makkajo‘xorini o‘sishi-rivojlanishi va hosildorligi (2025 y)

Var	Ekish muddati	Unib chiqishi kun	O‘sim-lik baland-ligi sm	Barg-lar soni dona	Barg uzun-ligi sm	Barg eni sm	So‘tasi hosil bo‘lgan balandlik sm	Ko‘chat qalinligi ming dona hisobida	Hosildor-lik s/ga
Egatlab sug‘orish									
1	22.06	7-9	199	13	71	6,2	163	60-65	79
2	22.06	7-9	211	10	68	6,3	171	60-65	84
3	22.06	7-9	201	11	63	6,3	158	60-65	88
4	22.06	7-9	214	12	66	6,3	163	60-65	81
5	22.06	7-9	216	14	69	6,7	167	60-65	89
6	22.06	7-9	218	14	72	6,8	170	60-65	93
Tomchilatib sug‘orish									
7	22.06	7-9	218	12	71	6,7	169	60-65	89
8	22.06	7-9	236	15	72	6,7	171	60-65	98
9	22.06	7-9	231	15	71	6,7	168	60-65	97
10	22.06	7-9	237	16	74	6,8	173	60-65	106
11	22.06	7-9	239	16	77	6,8	174	60-65	105
12	22.06	7-9	242	16	77	6,9	171	60-65	116

Yuqoridagi birinchi va ikkinchi variantlardagi oziqlantirish me’yorlariga mos ravishda, ammo sug‘orish oldi tuproq namligi cheklangan dala nam sig‘imiga nisbatan 70-70-65% sug‘orish tartibi bo‘yicha tajribaning uchinchi va to‘rtinchi variantlarida yetishtirilgan don hosildorligi 88 va 81 s/ga teng bo‘lganligi, sug‘orish oldi tuproq namligi ChDNSga nisbatan 75-75-70% sug‘orish tartibida yuqoridagi variantlardagi oziqlantirish tartiblariga mos ravishda ma’dan o‘g‘itlarning yillik me’yori qo‘llanilgan bo‘lib shirin makkajo‘xorining beshinchi variantida 89 s/ga, oltinchi variantda esa 93 s/ga don hosili yetishtirishga erishilgan. Yuqoridagi barcha tajriba variantlarida sug‘orishlar oddiy egatlab amalga oshirilgan 1-jadval ma’luomtlarida keltirib o‘tilgan.

Tajribaning yettinchi va o‘n ikkinchi variantlarida tomchilatib sug‘orish ishlari amalga oshirilgan bo‘lib, sug‘orish oldi tuproq namligi cheklangan dala nam sig‘imiga nisbatan 65-65-60 % sug‘orish va ma’dan o‘g‘itlarining yillik me’yori N_{90} P_{126} K_{90} kg/ga qo‘llanilganda gektaridan 89 sentner don hosili yetishtirilgan. Tajribaning ikkinchi variantida sug‘orish oldi tuproq namligiga mos ravishda oziqlantirish me’yorlari N_{120} P_{147} K_{105} kg/ga qo‘llanilganda gektariga 98 s don hosili yetishtirilgan. Tajribaning sug‘orish oldi tuproq namligi har ikkala variant uchuchn bir xil bo‘lib 70-70-65% sug‘orish tartibida oziqlantirish me’yorlari turlicha nisbatlarda tajribaning to‘qqizinchi variantida N_{90} P_{126} K_{90} kg/ga, o‘ninchi variantida tartibda N_{120} P_{147} K_{105} kg/ga qo‘llanilishi natijasida 97-106 s/ga don hosili yetishtirishga erishilgan. Tajribaning o‘n birinchi va o‘n

ikkinchi variantlarida sug‘orish oldi tuproq namligi oshirilgan bo‘lib, u 75-75-70 % sug‘orish tartibida amalga oshirilgan, o‘ninchi variantda N_{90} P_{126} K_{90} kg/ga qo‘llanilganda o‘simlikning bo‘y balandligi 239 sm, barglar soni 17 dona, barg uzunligi 77 smna teng bo‘lib yetishtirilgan don hosili gektariga 105 s bo‘lgan, o‘n ikkinchi variantda sug‘orish oldi tuproq namligi ChDNSga nisbatan 75-75-70 % va oziqlantirish tartiblari gektariga N_{120} P_{147} K_{105} kg me’yorda qo‘llanilganda eng yuqori don hosili yetishtirishga erishilganligi o‘tkazilgan tajribalarda aniqlangan.

XULOSA

Jizzax viloyatining sho‘rlangan tuproqlari sharoitida takroriy ekin sifatida shirin makkajo‘xori turli sug‘orish tartibalri va oziqlantirish me’yorlarida yetishtirilgan variantlar orasida sug‘orish oldi tuproq namligi 75-75-70% va N_{120} P_{147} K_{105} kg/ga me’yorda qo‘llanilganda yuqori natijalar qayd etilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Базавлук В. А. Мелиоративное обустройство территорий: Учебное пособие. Томск, Изд-во Том. 2014. – С. 184.
2. Василев С. М., Шкура В. Н. Дождевание. РосНИИПМ, Новочеркасск, 2016. – С. 352.
3. Issaka Z. Water-smart sprinkler irrigation, prerequisite to climate change adaptation: A review / Z. Issaka, H. Li, J. Yue, P. Tang, R.O. Darko // Journal of Water and Climate Change. 2018. Volume 9. – P. 383-398.
4. Kostenko M., Ryazancev A., Rembalovich G., Beznosyuk, R., Murog I. Bogdanchikov I. Influence of drop-rain irrigation on the erosion of soil substrate of container seedlings// International Journal of Advanced Biotechnology and Research. 2019. Vol.10. –P. 344-355.
5. Olgarenko G.V., Ryazantsev A.I., Kuznetsov A.V., Umaev D.M., Beznosyuk R.V., Kostenko M.Y. Sprinkler speed influence on soil substrate erosion// Eurasian Journal of Bio Sciences. 2019. Vol. 13(2). – P. 1221-1224.
6. E.Abdunazarov, Q Zokirov Sabzavotchilik- Toshkent : Complex print, 2019 – 167-168 b
7. D.Fayzullayeva., D.Otaqulova Shirin makkajo‘xori (z.m.l.saccharata) o‘simligini yetishtirishda ekish zichligi va qo‘llanilgan o‘g‘it me’yorlarining o‘suv davriga ta’siri//AGRO ILM – jurnali Maxsus son 9 [120], 2025. B-48-49

2026-yil, sentabr. №9-son.

Mas'ul muharrir: Beglayev Uchqun
Musahhih: Boltayev Nurali
Sahifalovchi va dizaynerlar: Normurodov Sarvar, Sharipov Shoxruh

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul hisoblanadi. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqolalar, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: licht-1989@mail.ru
Jurnalning telegram manzili: t.me/agrobiznes_elektronjournal
Telefon raqami: +998939018320, +998934393000
Jurnal rasmiy sayti: https://www.agrobiznesjournal.uz

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali 2023-yil 23-maydan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669225** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №083688

Manzilimiz: Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy